

Organisatie van Pecunia Exporterende Landen

Er staat begin februari weer een OPEC-vergadering op de agenda. Het lijkt gezien de meest recente ontwikkelingen op de internationale financiële markten niet waarschijnlijk, dat OPEC de productie van olie officieel zal verhogen. Het pleidooi van Bush tijdens zijn reis naar het Midden-Oosten ten spijt. De rentedaling en de bestedingsimpuls van 150 miljard dollar hebben de internationale gemeenschap niet overtuigd dat de economie van de VS een recessie kan ontlopen. De OPEC-ministers houden dus rekening met een mogelijke afzwakking van de Amerikaanse vraag naar olie,

nagement van de internationale kapitaalmarkten te houden. Nadat het IMF wel interesse had getoond in de reserves van de olielanden, maar niet bereid was om deze mogelijke kapitaalinjectie te honoreren met een grotere zeggenschap in de organisatie, verdween het geld naar de internationale particuliere banken. Die pompten de oliedollars rond in ruil voor een schappelijk lage rente-opbrengst voor de olielanden en een verraderlijke variabele rente voor de olie-importerende ontwikkelingslanden. Deze monetaire gevolgen van de oliecrisis zijn ook wel bekend geworden als de schulden crisis van de jaren '80. Tussen de eerste en de tweede oliecrisis in vrat de inflatie en depreciatie van de dollar, als gevolg van de conjuncturele beleidsreactie op de structurele betalingsbalansonevenwichtigheden, bovendien aan de koopkracht van een vat olie. De tweede oliecrisis was een poging om de koopkracht te herstellen, maar bleek uiteindelijk te leiden tot het structureel ombuigen van de vraag naar olie, waarna vele jaren van lagere olieprijzen en lagere inkomsten uit olie volgden.

hun kans in het vergaren van meer zeggenschap in de internationale economie. Immers, de zorgen uit het verleden over invloed van de Amerikaanse bedrijvigheid, die vaak tot bijstelling van het productiebeleid noopte, is een stuk minder geworden. De Europeanen hebben nog weinig last van de hoge dollarprijs van olie door de appreciatie van de euro. Bovendien zal de vraag naar olie door een Amerikaanse economische terugval naar verwachting slechts beperkt worden beïnvloed. China en het Midden-Oosten zijn namelijk inmiddels de grootste drijvende krachten van de groei van de olievraag. De OPEC-vergadering zal voorzichtig blijven met productieverhogingen, waaruit blijkt dat de koopkracht van een vat olie momenteel een belangrijke drijfveer is voor het beleid. De verzwakking van de dollar spiegelt zich in de opgelopen nominale dollarprijs van olie. Dit is vooral van belang voor olie-exporterende landen die veel eindproducten importeren uit Europa, zoals de landen in het Midden-Oosten. Via de hoge nominale olieprijs weten ze de koopkracht ten opzichte van de euro te handhaven.

om de binnenlandse economie te stimuleren zijn de hoog opgelopen tekorten in de begroting, de handelsbalans, de lopende rekening en de betalingsbalans. De VS leven al lang ver boven hun stand en zullen in dit verkiezingsjaar de oplossing vooral in eigen huis moeten zoeken. Het risico dat een republikeinse kandidaat de mond gesnoerd wordt door zijn democratische opponent met "Het is de economie, stommerik" is zeer groot. In de afgelopen jaren zijn vooral Aziatische landen en de Arabische olieproducenten bereid geweest de enorm opgelopen tekorten in de VS te financieren. Recent zijn daar de investeringen van de staatsinvesteringsfondsen bijgekomen, die noodlastige Amerikaanse banken van nieuw kapitaal hebben voorzien. Gezien de vooruitzichten, kan het 'equity-shoppen' zich ook naar andere sectoren uitbreiden, waardoor men zich verzekert van een toekomstige inkomstestroom. De voorwaarden waarop de staatsinvesteringsfondsen de Amerikaanse banken nu te hulp zijn gekomen, zijn ook interessant. Men heeft een gegarandeerd rendement en een voorkeursstatus bedongen, daarmee andere investeurs op achterstand zettend. De OPEC probeert omzichtig de nieuwe positie als groep van olie- en kapitaalexporterende landen te bewaren. De waarde van olie in de grond en kapitaal in de bank moet beschermd worden tegen boven hun stand levende Amerikanen. En geld stinkt niet. ■

Door
Coby van der
Linde

maar willen dit niet vertaald zien in een daling van de reële olieprijs. Er wordt dus rustig gerekend en afgewacht, vooral in de Golfstaten.

Déjà Vu?

Na de greep in de jaren '70 naar de controle over de productie van olielanden hebben ze lang moeten wachten op het moment dat ze hun grote olierijkdom konden vertalen in een bredere invloed en/of macht dan die van een vat olie alleen. De bazen van de staatsinvesteringsfondsen uit de olielanden, samen met hun Aziatische collega's, worden intensief gefêteerd door in moeilijkheden geraakte bankmanagers met de vraag of zij alstublieft een verse kapitaalinjectie willen overwegen. Na de oliecrisis van 1973 wisten de leiders van de Westerse landen nog de nieuwe rijken van de wereld buiten het ma-

Lering

De OPEC stuurt nu vooral op stabilisatie van het reële inkomen uit olie. Met dit inkomen kan zowel de eigen economische bedrijvigheid worden gestimuleerd en via het verwerven van een groter aandeel in de bezittingen in de wereld de toekomstige inkomsten worden gediversificeerd. Het rondpompen van oliedollars verloopt deze keer ook via het bankwezen, echter niet in de vorm van rondgepompte oliedollars, maar in ruil voor aandelen voor staatsfondsen en een gegarandeerd rendement. De Amerikaanse zwakte is

Huishoudboekje

De Amerikaanse economie krijgt echter wel inflatoire impulsen van de hoge olieprijs. De hoge nominale dollarprijs van olie vormt een belangrijke belemmering voor de binnenlandse stimulering van de economie. De geïmporteerde inflatie zal hoog blijven. Immers, de renteverlaging zal de koers van de dollar verder onder druk zetten en de OPEC-landen nog minder inspireren de olieprijs middels een productieverhoging te laten dalen. Een verdere beperking van de mogelijkheid

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad.